

Historia Szpitala w Barlinku

Szpital przyjmujący chorych istniał w Barlinku ok.1920 r. Jego lokalizacja jest dziś trudna do określenia- wiadomo tylko, iż odznaczał się ciasnotą i złymi warunkami. Decyzja o budowie nowego szpitala zapadła na posiedzeniu korporacji miejskich w dniu 14.01.1927 r. Spośród licznych propozycji na lokalizację szpitala członkowie korporacji wybrali jednomyślnie miejsce położone przy Hochenzollernstasse, nad starą drogą do Pełczyc. Wybrana działka dzięki swemu położeniu na wzgórzu, nieopodal podmiejskiego lasu odznaczała się nieprzeciętnymi walorami krajobrazowymi- rozciąga się stąd rozległy widok na okolice miasta.

Po uporaniu się z pracami przygotowawczymi dnia 01.12.1927 r. objęto plac budowy, a 18.12. tegoż roku pierwsze uderzenie łopaty rozpoczęło budowę. Już 27.04.1928r. zatknięto wiechę na wieźbie nowego budynku. Od tego czasu trwały intensywne prace wyposażeniowe we wnętrzu- nie opóźniła ich nawet wyjątkowo mroźna zima i budowa zakończono zgodnie z planem. Uroczyste poświęcenia i otwarcie szpitala odbyło się tuż po Wielkanocy, 03.04.1929r.

Otwarcia szpitala dokonał burmistrz Barlinka, po czym przemawiali, m.in. landkrat powiatu myśliborskiego, lekarz powiatowy, chirurg ze szpitala w Barlinku doktor Otto, a także- w imieniu projektanta nowego szpitala- architekt Kobro z Berlina. Autorem projektu szpitala był Beschoren. Nowy gmach budził podziw, zarówno swą formą architektoniczną, jak i wyposażeniem. Nad głównym wejściem do szpitala umieszczono złożony w pozłacanych literach napis „ Stadni sches Krankenhaus” . Przy rozwiązaniu elewacji wykorzystano kontrast pomiędzy czerwoną cegłą a białą stolarką okienną. W hallu budynku kontrastowaną czerwoną klinkierową cegłę z niebieskim, szlachetnym tynkiem. Nade wszystko jednak we wnętrzu tym przyciągały oko cztery kolorowe witraże, zaopatrzone w inskrypcje fundacyjne- dar zamieszkałych w Berlinie dawnych obywateli miasta. Obok hallu mieścił się pięknie urządzony pokój przyjęć dla lekarzy- był on wyposażony w artystycznie wykonane meble- szafę fotele i biurko, ufundowane przez mieszkankę Barlinka, pannę Wattmann.

Również na parterze położony był pokój dzienny dla rekonwalescentów i chorych nie wymagających leżenia w łóżku. Pomieszczenie to nadawało się do urządzenia cichych uroczystości pacjentów szpitala. Stała tu fisharmonia ufundowana przez mieszkających w Berlinie byłych obywateli Barlinka, zainstalowany był radioodbiornik, a umeblowanie zostało starannie dobrane. Kolorystyka wnętrz była starannie przemyślana- ściany pomalowane w dość zdecydowanych kolorach i ozdobione prostymi wzorami. Klatka schodowa utrzymała dekorację złożoną z malowanych pierścieni, a sufity ozdobione

zostały wzorem o motywie gwiazdy. Dekoracje te wykonano pod kierunkiem mistrza malarskiego Conrada.

Pokoje chorych urządzono dość komfortowo i wyposażone w łóżka najnowszego typu były pełne światła i powietrza. Pokoje te usytuowano głównie od strony południowej. Tutaj też, w obszernej wystawce dachu mieściła się sala I klasy z efektownym, rozległym widokiem na miasto i jezioro, mogące przyjmować kobiety wymagające intensywnej opieki przed porodem, a w razie potrzeby służyć jako sala operacyjna.

Piękny widok roztaczał się również z położonej w skrzydle południowym jadalni dla rekonwalescentów i zdrowych- utrzymanej w jasnych barwach i estetycznie urządzonej. Niemalże otoczona czubkami drzew była leżakownia dla rekonwalescentów, urządzona na ostatniej kondygnacji, na której też położone były pokoje dla pielęgniarek i personelu pomocniczego. Szpital liczył początkowo 35, a później 50 łóżek. Dzięki niewielkiemu zagęszczeniu oraz prawidłowo rozwiązanim instalacjom wodociągowym i sanitarnym panujące tu warunki higieniczne były bardzo dobre. Budynek szpitalny wyposażony był m. in. w odpowiednią ilość łazienek oraz wykonanych z białego marmuru umywalni.

Przed wszystkim jednak szpital został stosunkowo nowocześnie urządzony i wyposażony w sprzęt medyczny. Na parterze mieściła się pracownia rentgenowska o ścianach osłoniętych ołowiem. Na piętrze- podobnie jak dziś- położona była duża sala operacyjna o ścianach i podłodze wyłożonych specjalnymi flizami, wyposażony w różnorodny i wysoce specjalistyczny sprzęt. Obok dużej sali zlokalizowana była mniejsza, przeznaczona do operacji stanów ropnych. Przy bloku operacyjnym mieściło się także laboratorium z mikroskopami, polaryzatorem oraz innymi urządzeniami pomocniczymi przy pracy chirurgów. Komunikację wewnętrzną budynku ułatwiała nowoczesna winda elektryczna, zainstalowana na głównej klatce schodowej. W piwnicy mieściła się część gospodarcza Szpitala z kotłownią, zasilającą centralne ogrzewanie i wytwarzającą ciepłą wodę, pralnią oraz kuchnię. W kuchni zainstalowany był duży wolnostojący piec opalany zarówno gazem, jak i węglem. Posiłki na wyższe kondygnacje dostarczano specjalną windą kuchenną. Pomieszczenia piwnic otrzymały dość dobre oświetlenie dzięki specjalnie rozwiązanim oknom.

Starannie urządzono otoczenie szpitala- stok wzgórza okryty został darnią, oraz obsadzony drzewami. Zachowano przy tym stare drzewa, głównie od strony północnej.

Wkrótce po ukończeniu szpitala, w 1929r. u podnóża skarpy na południe od budynku głównego, na działce zakupionej od wdowy Kowalke powstał niewielki budynek przeznaczony dla zwierząt hodowlanych i na pomieszczenia dezynfekcyjne.

W 1934 r. do głównego budynku dostawiono od wschodu skrzydło boczne-zharmonizowane swoją architekturą ze starszą częścią szpitala.

W latach 1937- 1939 na zachód od głównego budynku wzniesiono osobny budynek mieszczący izolatki i przeznaczony dla pacjentów wymagających szczególnej opieki, lub cierpiących na choroby zakaźne.

W okresie powojennym zbudowano łącznik pomiędzy skrzydłami wschodnim i zachodnim budynku głównego, przebudowano kompletnie budynek „B” lat 1937- 1939 oraz w latach 70-tych wzniesiono nowy budynek mieszkalny dla personelu szpitala, a przy bramie głównej budynek administracyjny.

Opis budynku ‘A’

Szpital w Barlinku położony jest na pn.- wsch. Od Starego Miasta, na wzniesieniu pomiędzy trasami wylotowymi w kierunku Choszczna i Strzelec Krajeńskich. Teren szpitala ograniczony od pd.- wsch. ul. Słowackiego, od pn.- zach. ul. Sienkiewicza, od strony wschodniej i północno- wschodniej graniczy z lasem sosnowym, a od południa opada tarasowo ukształtowanym skokiem. Zespół szpitalny składa się z budynku głównego(bloku A), położonego we wschodniej części terenu, z bloku B (pochodzącego z lat 1937-1939) i usytuowanego przy ul. Słowackiego oraz z nowych budynków:- mieszkalnego przy ul. Sienkiewicza mieszkalnego i administracyjnego, położonego od południa przy głównej bramie, na rogu ulic Szpitalnej i Słowackiego. Zabudowania te nie tworzą regularnego założenia przestrzennego.

Główny budynek zespołu, czyli blok A został wzniesiony dość w surowych formach ceglanej architektury lat 20-tych z elementami ekspresjonizmu i klasycyzmu. Obecnie ma kształt litery C o dłuższym skrzydle południowym o długości 37,20m i dwóch jednakowej długości skrzydłach bocznych-zachodnim- krótszym i starszym o długości 22,9m i wschodnim- dłuższym o długości 28m dobudowanym w 1934r. Pierwotnie istniały tylko dwa skrzydła-zachodnie z głównym wejściem do budynku do budynku oraz południowe mieszczące większość sal dla chorych. Budynek murowany, o elewacjach z czerwonej klinkierowej cegły, jednopiętrowy z poddaszem, na wysokim podpiwniczeniu, nakryty dachami czterospadowymi. Kondygnacja piwnic parteru i piętra nakryto stropami Kleina, poddasze stropami drewnianymi. Klatki schodowe betonowe. Więźba dachowa o kondygnacji kleszczowo-płatwiowej, z kozłami, dach pokryty dachówką karpiówką. Stolarka drzwiowa płycinowa i płytowa, stolarka okienna skrzynekowa, dwudzielna i czterodzielna z drobnymi podziałami szczelinowymi.

Wnętrze rozplanowane zostało w układzie dwu- i półtraktowym z hallem wejściowym z obszerną dwubiegową klatką schodową mieszczącą pomiędzy biegami szyb windy oraz z mniejszą dwubiegową klatką schodową w skrzydle wschodnim. Hall skrzydła zachodniego ukształtowany został z dbałością o efekt plastyczny- część ścian pozostawiony w cegle, terrakotę ułożono w geometryczne choć nie regularne wzory, a w cztery okna przy wejściu głównym wstawiono barwne witraże. Witraże te skomponowane zostały z jasnego szkła o zielonkawym odcieniu(w środkowej części) oraz z kolorowych szyb czerwonych, fioletowych, żółtych zielonych. Pośrodku każdego z witraży umieszczono emblematy- węża. Eskulapa, sowy z księgą i herbów miasta- brandenburskich czerwonych orłów.

Po okresie przerwy, od 1 stycznia 1948 r. szpital na nowo rozpoczął działalność i nosił nazwę Szpital Powiatowy w Barlinku i prowadzone były oddziały: dziecięcy, wewnętrzny, chirurgiczny, położniczy, ginekologiczny.

Najstarsza Księga Główna chorych jaka zachowała się w szpitalu pochodzi z 1945 – 1946 roku i obejmuje:

- 1172 pacjentów, głównie obywateli niemieckich, leczonych w szpitalu od 01.01.1945 – 31.12.1945 roku przez lekarzy: Otto, Lange, Wollman, Kampf, Habicht,
- 121 pacjentów, obywateli niemieckich, rosyjskich, polskich, ukraińskich, leczonych od 01.01.1946 – 09.09.1946 r. przez lekarzy Habicht i Haemisch.

Następne dokumenty jakie posiada Szpital na fakt działania szpitala to:

- 1) Księga kontroli zmarłych Szpitala Powiatowego w Barlinku, która rozpoczyna się datą 28.06.1948 r.,
- 2) Księga operacyjna Szpitala Powiatowego w Barlinku z 1948 r.,
- 3) Księga Główna Szpitala Powiatowego w Barlinku z 1949 r.

Pierwszymi lekarzami wymienianymi w ww. dokumentach to: Oszwałdowski, Limanowski, Demenko, Staszkiwicz, Jakimiec.

Trudno określić ile łóżek w tamtym czasie liczył szpital, który swoją działalność rozpoczął od 1 stycznia 1948 r. Na podstawie ksiąg głównych: w 1950 r. w szpitalu leczyło się 4019 pacjentów, w 1951 – 3847 pacjentów. Wg posiadanych dokumentów można ustalić, że liczba pacjentów szpitala przez dłuższy czas kształtowała się podobnie, tak jak i rodzaje prowadzenia działalności, by w latach późniejszych wzrosnąć do około 6000 – 5500. Od 1956 do 1973 r. liczba łóżek szpitalnych wynosiła 225, a następnie do 1990 roku 177. Natomiast w kolejnych latach, w związku z coraz większymi wymogami sanitarnymi i lokalowymi, sukcesywnie się zmniejszała:

- 1) 1991 - 1995 – 157,
- 2) 1996 - 1997 – 130,
- 3) 1998 – 126,
- 4) 1999 – nadal - 122.

Od 1 stycznia 2001 roku rozpoczął działalność Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy prowadzący opiekę długoterminową z liczbą łóżek 18, która obecnie zwiększyła się do 45.

Zmiany nazw firmy pod jaką działał szpital:

- 1) Szpital Powiatowy w Barlinku,
- 2) Zakład Opieki Zdrowotnej w Barlinku,
- 3) Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Barlinku,
- 4) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Barlinku,
- 5) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy w Barlinku,
- 6) Szpital Barlinek Sp. z o.o. - obecnie

Dyrektorami Szpitala – Zakładu - byli:

- 1) Marian Oszwałdowski,
- 2) Aleksy Demenko,
- 3) Stanisław Pękała,
- 4) Wacław Stasiak,
- 5) Henryk Lewczuk,
- 6) Bronisław Prochera,
- 7) Marian Pędziszczak,
- 8) Ryszard Mitek,
- 9) Arkadiusz Cysek – obecnie.

Opracowano w oparciu o:

Archiwum Państwowe w Szczecinie Akta m.Barlinek,
Dokumenty Szpitala,
Program Prac konserwatorskich Szpitala – 1994 r.